SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)
Štev. (No.) 28

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
24. julija 1986

DR. JULIJ SAVELLI

Dvojna dolžnost

Poteka 41. leto slovenske hekatombe — največje slovenske narodne tragedije, neizbrisnega madeža, ki bo skozi vso zgodovino bremenil in obtoževal komunizem in takratno britansko vlado.

Še tako skrivani in še tako negirani zločin prihaja vsak dan z novimi, vedno močnejšimi dokazi na dan ter vedno intenzivnejše išče krivce, jih odkriva, obtožuje in zahteva razčiščenje. Zgodovina se ne da varati! Večno veljavno pravilo, da ni nič tako skrito, da ne bi postalo očito, se znova potrjuje. Prav tako pa se potrjuje naša stara ljudska modrost, po kateri božji mlini meljejo sicer počasi, a zanesljivo. Doma zamolčevana in v svetu zatajevana krivda prihaja nezadržno vsak dan močneje na dan. Prst obtoževalec, ki so ga vzidali v vogal škofijskega dvorca v Ljubljani, da bi z njim obtoževali in sramotili kneza slovenske Cerkve, ki je prva dvignila glas proti brezbožnemu komunizmu in njegovim posledicam in ki naj bi obenem bil tudi prst obtoževalcev vseh, ki so glasu Cerkve sledili, se vedno vztrajnejše obrača proti tistim, ki so ga postavili. To so sledovi njihovega dela, saj tudi tu in zlasti tu prav tako velja, da žanješ le to, kar si sejal.

Svoje nocojšnje besede bi rad namenil predvsem vam, mlajši in mladi, ki ste drugi in tretji rod tistih, katerih spomin proslavljamo. Se zavedate velikega bogastva, ki ga imate v sebi? Da, bogati ste, dvakrat bogati. Dve domovini imate in v vrših žilah se pretaka kri mučenikov. NIKDAR ne pozabite tega! A tudi ne pozabite, da iz tega dvojnega bogastva izvira za vse vas tudi dvojna dolžnost.

Najprej DOLŽNOST HVALEŽNEGA SPOMINA IN PONOS na tiste, ki so vam to bogastvo posredovali. Zato nam junijski spominski dnevi ne smejo biti le neka tradicionalna zadeva, ampak zunanji izraz in dokaz resnične zavesti, kaj nam pomenijo. NAJ nam očitajo romanticizem, če se vsako leto spominjamo naših junakov in drugih žrtev; naj dajejo našim proslavam kakršnakoli, morda celo zasmehujoča imena; mi bomo v junijskih dneh vedno znova javno izpovedovali, da cenimo prelito kri naših očetov in bratov in da bomo ob njihovi žrtvi ohranili zvestobo idealom, za katere so oni darovali svoja življenja.

Tu prihajam sedaj na drugo dolžnost, ki izvira iz prve. Ob spominu na naše žrtve se nam mora redno v vesti oglasiti čut velike dolžnosti, ki jo imamo, če hočemo, da bo borba, ki so jo začeli, vodili in v njej izkrvaveli, enkrat zmagovito končana. Biti moramo TOŽNIKI PRED SVETOM, PRIČEVALCI PRED ZGODOVINO IN NADALJEVALCI NJIHOVE BORBE. Ne prepuščajmo te svete in velike narodne dolžnosti le drugim! Ne bodimo taki kot tisti, ki so sprejemali rojaka-časnikarja, ki je prišel iz Slovenije, ga vodili po nočnem Buenos Airesu in mu govorili, da je tisto o domobrancih itd. le še stvar staršev in da le zaradi teh hodijo na prireditve, sicer pa jim je mar le dobro življenje, udobna hiša, zadnji model avtomobila, počitnice na jugu in še kaj. Niso daleč od tistih, ki pod masko anonimnosti skušajo med nami napraviti razdor. — Ene in druge s pomilovalnim posmehom pustimo ob strani in v odgovor še trdneje strnimo svoje vrste.

V okvir te dolžnosti pa spada še nekaj. Ne pozabite, da ste kot argentinski državljani slovenskega rodu dolžni biti vzor sodržavljanom v vsakem pogledu. Tako boste osvajali in tako bo vaše pričevanje lažje in uspešnejše. Domovina Slovenija vas potrbuje, potrebuje tudi vaše ljubezni, vašega dela za rešitev iz sedanje nesvobode, vašega sodelovanja pri naporih tistih, ki se trudijo zato, da bi nekoč domovini zasijala „zlata zvezda srečnih dni“ svobode, ljubezni in bratstva. Zanimajte se za to delo, pomagajte pri njem, pripovedujte povsod o svoji drugi domovini, kaj je pretrpela, kako še trpi in kako jo je treba osvoboditi. To je vaša dolžnost in to bodi vaša obljuba ne le ob junijski spominski proslavi, ampak vsak trenutek, ko se srečujemo med seboj bratje iz iste korenine slovenskega drevesa. Takšno vaše delo in takšno vaše zadržanje pa bosta najboljši odgovor tudi tistim črnogledom, ki nam govore o zadnji uri. To jim bo opozorilo, da naša ura prihaja, z zamudo, a vztrajno in nezadržno. Dogodki doma so temu priča, dogodki v svetu to potrjujejo in mi s svojim delom bomo k temu pripomogli. Z delom. Ne z negativnimi kritikami in nerganjem. Vsi — mi stari in zlasti vi mladi.

Jugoslovanski pisatelji brez predsednika

Skupščina Zveze pisateljev Jugoslavije, ki je prve dni junija zasedala v Mariboru, in ki so jo že prej za en mesec prestavili, ni odgovorila na „temeljno“ vprašanje: kdo bo v naslednjem letu predsedoval jugoslovanskim pisateljem.

Preko 70 časnikarjev je spremljalo tridnevno pisateljsko zasedanje: prišli so iz vseh republik; Maribor je blizu avstrijske meje in tako je bilo mogoče obenem „skočiti“ v Avstrijo po kavo in čokolado, predvsem pa „v živo“ spremljati volitve pisateljskega predsednika.

Letošnje volitve so bile prvorazredni politični dogodek v Jugoslaviji in Sloveniji. Bile so dogodek, ki je po resničnem pomenu zasenčil vsa „velika“ dejanja, ki jih v Jugoslaviji letos ne manjka. Le kaj bodo vsi partijski in drugi kongresi, kaj „skupščinske delegatske“ volitve! Pisatelji so razburkali javnost; tudi tisto, ki ni prebrala še nobene njihove knjige.

Pisatelji in pesniki imajo pač oddavna to „lepo“ navado, da v svojih delih in nastopih budijo vest svojih bralcev; da povedo, kaj mislijo o politiki narodovih voditeljev, da kažejo na slabosti, ki jim podlega narod, država; da povedo za skrbi, ki nas razjedajo...

...

„Žgečkljiv“ naslov simpozija na prvem delovnem dnevu skupščine se je dolgo časa glasil: „Jugoslovanska književnost danes“. Ob tem so mnogi že naredili križ čez narode v Jugoslaviji. Zadnji čas pred skupščino se je naslov spremenil: „Jugoslovanske književnosti danes“.

Ko je na simpoziju Tone Peršak jasno in pogumno povedal, da so koroški pisatelji slovenski pisatelji, niso pa jugoslovanski, je Marka Kravosa iz Trsta spravil v silno zadrego. Kravos je zato moral stokajoče pojasnjevati, da se on vendarle čuti jugoslovanskega (!) ustvarjalca. On da se čuti odgovornega za jugoslovansko (!) stvar, je izjavil. Potem se je, da bi utemeljil svoje zadržanje, zadržal pri njegovi, tržaški problematiki. Menil je, da se Slovenci v Italiji čutijo bolj varne (?), če so Slovenci v domovini združeni z jugoslovanskimi narodi.

...

O temi Jugoslovanske književnosti danes sta na začetku govorila beograjski pisatelj prof. Sveta Lukić in ljubljanski literarni zgodovinar in filozof prof. dr. Janko Kos. Kosova razprava je že prvi dan pokazala, kakšni so odnosi med jugoslovanskimi pisatelji, in posredno med jugoslovanskimi narodi. Vsi, razen Slovencev, so po vrsti napadali njegova izvajanja o konstitutivnem pomenu slovenske književnosti v 19. stoletju, češ da Slovenci pripisujemo preveliko pozornost svoji samobitnosti...

SKLEPNI SPOR: VOLITVE PREDSEDNIKA

Miodrag Bulatović se bo vendarle vpisal v zgodovino. Ko so predstavniki delegatov skupščine celo noč pred zadnjim dnem zasedanja, ko so bile na vrsti volitve, iskali rešitev volilnega draženja, so mogli ugotoviti samo to, da so vsa društva ostala pri svojem: torej štiri za Bulatovića in štiri proti.

Veliki kandidat pa se ni dal zmesti. Ko so pred volitvami razrešili dosedanjega predsednika Cirila Zlobca, ki se bo vsak čas usedel na podpredsedniški stolček v slovenski Socialistični zvezi, se je tej razrešnici v imenu srbskih pisateljev uprl njihov predsednik Bulatović. Ozmerjal je Zlobca, da ni preprečil vmešavanja republiških društev v srbsko delegiranje kandidata za predsednika ter zahteval, da ga je treba „odstaviti“ in ne „razrešiti“. Zlobec je ta otročji poskus zavrnil predvsem s trditvijo, da res ni hlapčeval politiki v času svojega predsednikovanja, vplivati na odločitve društev pa kot predsednik ni mogel.

Zadnji obupni poskus, da bi Bulatović, na temelju razvrednotenja Zlobčevega dela prisilil delegate skupščine, naj glasujej zanj, se je neslavno končal.

Za tem je sledilo smešno nastopaštvo nesojenega kandidata. Zagrozil je, da bo sodno preganjal slovenske pisatelje, ki da so ga blatili in da ne gre z odra, dokler ne dobi zadoščenja za žalitve.

Diktatorja nazadnje niso izvolili in tako je skupščina sklenila, da bodo ponovne volitve septembra, dotlej pa bo sámo predsedstvo vodila Zveza pisateljev Jugoslavije. Septembra pa utegnejo Srbi spet kandidirati Bulatovića...

Nadaljuje so torej „kriza“ pisateljske „oblasti“.

H.

(Skrajšano po **Kat. glasu**, Gorica, 19. junija)

Pripomba uredništva:

21. junija je Združenje književnikov Srbije odločilo, da bo ponovno kandidiralo Miodraga Bulatovića za predsednika Zveze pisateljev Jugoslavije meseca septembra.

Treba je vedeti, da za kandidaturo Bulatovića stoji vsa srbska partija. Borba se nadaljuje!

Izjava in pripombe

Čeprav nenaprošeni objavljamo izjavo, ki jo je podalo Društvo slovenskih pisateljev v Ljubljani 3. julija in jo je takoj objavilo Delo. V njej povedo marsikaj, kar se doma tiho govori, a po svetu glasno. Pač da je v Sloveniji kruta diktatura, mučenje, nesvoboda tiska itd. Mimogrede pa še potvarjanje in zamolčavanje zgodovine, da tako partija lahko naprej živi v mitu NOB. Izjavo sta podpisala predsednik in tajnik društva Tone Partljič in Veno Taufer:

Komisija za zaščito mišljenja in pisanja pri DSP izraža v zvezi s številnimi dogodki zadnjega časa, ki pomenijo napade na osnovne človečanske, pa tudi ustavne in zakonske pravice mnogih pisateljev, znanstvenikov in publicistov, svoj protest zoper vse dejavnike, ki take posege povzročajo, izvršujejo oziroma ščuvajo manje.

Pri tem se najprej pridružujemo vsem organizacijam, ki so doslej javno protestirale zoper kazenski postopek proti mag. Tomažu Mastnaku po členu 112 RK SR Slovenije zaradi njegovega v predvolilnem postopku izraženega mnenja o takratnem kandidatu za predsednika zveznega izvršnega sveta. Pri tem se sklicujemo na svojo iniciativo, sproženo že ob prvi nezakoniti, a še prikriti intervenciji v uredništvu Mladine, ko je moral biti umaknjen njegov, zdaj inkriminirani članek, vendar je zaradi pomanjkanja informacij takrat nismo mogli uresničiti.

Ta sodni pregon lahko deluje samo kot novo oživljanje političnih procesov in skupaj s pritiski na neodvisnost sodstva hkratno naraščanje splošne represije po vsej državi.

Zato omenjamo še nekaj primerov represije, ki ob vsem drugem rušijo tudi ugled naše države.

Tu je na prvem mestu kruto preganjanje zgodovinarja in predsednika Russelovega sodišča, akademika dr. Vladimirja Dedijerja in njegove družine ter celo njegovih znanstvenih sodelavcev in to predvsem v zvezi s četrtim zvezkom njegovih Novih prispevkov za biografijo J. B. Tita (zaradi najavljenih novih dejstev o dachauskih procesih), medtem ko prevod tretjega zvezka v Sloveniji ne more iziti.

Pri tem ne moremo mimo javnih izjav nekaterih najvišjih funkcionarjev za notranje zadeve — čemur se nismo mogli izogniti že ob lanskem govoru zveznega sekretarja za notranje zadeve Čulafića ob dnevu varnosti. Ob enaki priložnosti je letos nastopil tudi sekretar za notranje zadeve SR Slovenije Tomaž Ertl, ki prav tako v bistvu nastopa proti vsaki kritiki, ki je zanj „metoda neodgovornih politikantskih špekulacij“ — posebej še, če leti na „ljudi, ki smo jim zaupali odgovorne funkcije“. Ni dvoma, da to leti predvsem na pišoče ljudi. Pri tem v govorih obeh ni niti besedice o nečloveškem ravnanju na primer nekaterih upravnikov jugoslovanskih zaporov, tamkajšnjih zdravnikov in drugih uslužbencev, ki so jih že večkrat imenovale s polnimi imeni njihove žrtve (Šešelj, Šeks, Paraga in drugi), katerih bridka pričevanja vzbujajo grozo in kot taka padajo na vse nas. Taka stališča ljudi, ki so odgovorni za našo varnost in naše državljanske pravice, dajejo splošen ton in potuho takšnemu obnašanju.

Ne nazadnje se ne moremo izogniti nedavni nesprejemljivi izjavi predsednika RO ZZB Božidarja Gorjana o dogodkih na Rogu, ki še zdaleč niso raziskani, ki pa že dolgo delujejo negativno in vznemirjajo udeležence NO in vso našo javnost, ker jih nikakor ni mogoče „ne obžalovati“. Tako poudarjena izjava pomeni pritisk na raziskavo in oblikovanje javnega mnenja.

Seveda pa lahko k tej izjavi pridenemo še nekaj svojih opazovanj: Najprej naj pojasnimo omembo Gorjana: ta je imel intervju v Mladini 6. junija t. l. kot predsednik Republiškega odbora Zveze združenj borcev Narodno osvobodilne vojske (vse to pomenijo uradne kratice RO ZZB)

Na vprašanje:

„Toda kako pojasnjujete dejstvo, da se je o tem poboju domobrancev do zdaj molčalo? Kako je z mitom o NOB, črno-belim prikazovanjem zgodovine?“

je odgovoril:

„Velika večina partizanov tega do-

(Nad. na 2. str.)

VAL NACIONALIZMA V JUGOSLAVIJI

„Svobodna Slovenija“ je večkrat poročala o izgredih, ki so se v zadnjem času dogajali v raznih republikah Jugoslavije. Pretekli mesec pa je tudi švicarski časopis „Neue Zürcher Zeitung“ priobčil dolg članek o napetosti med raznimi narodi te federativne države. Pisec članka ugotavlja, da politična, gospodarska ter socialna kriza prav gotovo neti naraščajočo narodnostno netoleranco, ter premišljuje o vzrokih, ki naj bi pripeljali Jugoslavijo do stanja, v katerem se danes nahaja.

Spopadi med splitskim Hajdukom ter beograjsko Rdečo zvezdo v dalmatinskem mestu Splitu ali pa pretepi med slovensko mladino ter južnimi priseljenci, še najbolj pa sovražnost med Srbi in Albanci na Kosovem — so odjeknili v srednji ter zapadni Evropi. Politični opazovalci menijo, da je sedanji porast nacionalne zavednosti v gotovem oziru važnejši, kot pa je bila hrvaška kriza v letih 1970-71. Takrat so hrvaški razumniki, katerim se je pridružila celo Zveza hrvaških komunistov, zahtevali večjo politično, gospodarsko ter kulturno avtonomijo. Tito je zato v decembru leta 1971 naredil čistko predvsem med hrvaškimi nacionalisti in je odstavil mnogo znanih in zavednih eksponentov, obenem pa je zagrozil z morebitno državljansko vojno. Sedanji pojav nacionalizma pa je — tako agrumentirajo zapadnoevropski novinarji — zajel vse družbene sloje v vseh predelih države. Poleg tega je latentno nacionalistično hotenje včasih skoro nepreračunljivo in so cilji in nameni na splošno nejasni in celo difuzni.

„Neue Zürcher Zeitung“ poroča, da je stari nacionalni problem te večnarodne države vzrok, da so odnosi med narodi, ki jo sestavljajo, ostri. Jugoslovanske oblasti pa trdijo, da sta nasilnost in separatistično nastrojenje vodeni od protijugoslovanske politične emigracije v inozemstvu, v Dalmaciji in na Hrvaškem pa predvsem od „protisocialistične gonje“ hrvaškega klera in zato zahtevajo, da se mora naraščajoči kleronacionalizem na vsak način zatreti — tako na Hrvaškem, kakor tudi v Srbiji.

Drugi krogi pa so mnenja, da je slaba in nezadostna vzgoja mladine o marksistični ideologiji vzrok nemirom, vendarle se vprašujejo, kako naj bi neka politična struja — v tem primeru komunistična partija — spričo vedno večjega upadanja in ugleda, še zmogla na prepričljiv način izbiti iz glav doraščajoče mladine splošne nacionalistične ideje. Večina opazovalcev pa dokazuje, da so za jugoslovansko državo tako nevarne nacionalistične tendence brez dvoma posledica velike politične, gospodarske in družbene krize. Brezposelnost, padajoči življenski standart, predvsem pa naraščajoča socialna nasprotja naj bi večala razlike med severom in jugom.

P. D-ova.

GOSTJE NA KONGRESU ZKJ

V Beoradu se je 25. junija pričel 13. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Vseh delegatov je 1710. „Poleg delegatov in številnih gostov se kongresa udeležujejo še delegacije zveznih organov in organizacij mesta Beograda, predstavniki Zveze slovenskih organizacij Koroške, Narodnega sveta koroških Slovencev, Slovenske kulturnogospodarske zveze iz Trsta ter predstavniki 108 komunističnih, socialističnih in drugih delavskih partij, narodnoosvobodilnih in drugih naprednih gibanj z vsega sveta.“ (Delo, 26. junija)

Univerzitetna knjižnica LJUBLJANA

Gosta s Koroške

Do slovenske Koroške imamo Slovenci po svetu posebno ljubezen. Saj ko pojemo „Gor čez izaro“, mislimo ob besedah „kjer je dragi dom z mojo zibelko“, na naš narodni izvor, da je Koroška „zibelka“ našega naroda.

Slovenci, ki nas je Previdnost po drugi svetovni vojni povedla v Argentino in tu sestavljamo razmeroma živo slovensko skupnost, samo kot posamezniki tu in tam obiščemo koroško zemljo. Večja krajevna razdalja, ki nas loči od Evrope, otežuje, da bi večje skupine argentinskih rojakov obiskovala Koroško, posebno ker so tudi ekonomske možnosti tukajšnjih Slovencev zelo skromne. Tudi iz Koroške se le redki posamezniki utrnejo v naše daljave. V Argentini smo pa zato še s posebno pozornostjo in ljubeznijo pozdravljali že trikrat našega begunskega rojaka župnika Vinka Zaletela, ko nam je v besedi in sliki predstavljal naravne in narodnostne zaklade slovenske Koroške. Pred nekaj leti pa nam je pripeljal s seboj rektorja Katoliškega doma v Tinjah, vodilnega slovenskega koroškega duhovnika Jožeta Kopeiniga. Ta slovensko zavzeti koroški duhovnik je ob svojem stiku s Slovenci v Argentini ugotovil, da bi bil tudi obisk drugih predstavnikov slovenske Koroške za Slovence v Argentini, pa morda tudi za Korošce same zelo koristen. Zato je Jože Kopeinig po svojem povratku na Koroško dal pobudo in tudi omogočil Slovenski kulturni akciji s sedežem v Argentini, da je zdaj mogla povabiti v Argentino dva, danes pač najpomembnejša predstavnika slovenske krščanske koroške skupnosti: **dr. Reginalda Vospernika** kot ravnatelja slovenske gimnazije v Celovcu in glavnega urednika revije Celovški zvon, in **dr. Janka Zerzerja** kot predsednika koroške Krščanske kulturne zveze. Oba povabljenca sta se povabilu odzvala in bosta v mesecu avgustu letos obiskala slovensko izseljensko skupnost v Argentini. Gosta bosta prišla na Ezeizo 3. avgusta ob 22.25 s poletom Iberie.

S svojim povabilom želimo argentinski Slovenci na eni strani dragima koroškima gostoma pokazati prizadevanje slovenske izseljenske skupnosti za ohranjanje slovenstva v deželi, kjer živimo, na drugi strani pa po njiju spoznati problematiko današnje slovenske Koroške

Zato bomo z njima obiskali kar se da vsa slovenska središča v Velikem Buenos Airesu in v Mendozi in ju seznanili z delovanjem tamkajšnjih organizacij. Videla bosta delovanje naše mladine; obiskala tudi slovenske osnovne šole in srednješolski tečaj. Ravnotako se bosta udeležila raznih kulturnih večerov Slovenske kulturne akcije — dramskih del, koncertov in predavanj ter razstav. Pri poslovilnem „Koroškem večeru“ bosta spoznala pevske dosežke obnovljenega argentinskega „Gallusa“ in se srečala s predstavniki prav vseh slovenskih organizacij na tej slavnostni prireditvi.

V tritedenskem bivanju med nami bosta pri vseh srečanjih s predstavniki slovenske skupnosti in z drugimi posamezniki razdajala iz svojega bogatega poznanja razmer na Koroškem. — Z dvema predavanjema v okviru kulturnih večerov SKA in ob ostalih nastopih nas bosta posebej seznanjala s koroško preteklostjo in sedanjo narodno stvarnostjo. Navezala bosta stike s celotnim slovenskim izseljenstvom v Argentini, kateri naj bi v prihodnje stalno oživljali naše medsebojne odnose in nas podpirali v doseganju skupnega cilja: rast krščanskega slovenstva v koroškem zamejstvu in argentinskem izseljenstvu. — Ob srečanjih z novim slovenskim rodom v Argentini bosta le-temu približevala koroško mladino in bosta iskala z njimi poti do bodoče njihove povezanosti v prid slovenstva, kjer koli obstoji in živi. Po povratku na Koroško bosta koroškim rojakom pričala o našem veselem prizadevanju za ohranjevanje slovenstva v Argentini, ki naj rojeva vedno večje sadove prav z naslonitvijo tudi na koroško in ostalo slovensko zamejstvo.

L. L. (SKA)

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Predsednikovo potovanje po vzhodu in zahodu se je srečno končalo. Trinajst dni je romal in obiskal šest držav na treh kontinentih. Ni običajen tak program za predsedniško turnejo, a ga je lahko vključiti v ofenzivo argentinske diplomacije, katere barva je zadnja leta predvsem gospodarske narave. Zanimivo si je, torej, vsaj na kratko ogledati, kakšna upanja je vzbudil pogled na daljne dežele, in pogajanja, ki so se tam vršila.

JAZ PA POJDEM NA JAPONSKO

Stara pesem. Stara tudi v Argentini. Alfonsín je že tretji argentinski predsednik, ki je obiskal Tokio, kar prepričljivo govori o zanimanju, ki ga naša država kaže do daljnega industrijskega in finančnega velikana. Vsekakor je treba potovanje ločiti v troje različnih etap. Ena gospodarska, kamor vključujemo bistveno postanek na Japonskem in v Saudijevi Arabiji. Izključno politično, s Filipinami in Portugalsko, in pa zmes obojih interesov, kot Avstralija in Nova Zelandija.

Nekoliko smo te zadnji dve državi že omenili v prejšnji številki, in v tej zvezi ni bilo kakih presenetljivih rezultatov. S Filipini ima Argentina kot skupno točko mlad demokratični sistem, o katerega obrambi se je Alfonsín najbolj pogovarjal z gospo Aquinovo. Portugalska je tudi zanimiv politični primer, ki spada v krog evropske socialdemokracije, katero si radikalizem rad vzema za zgled. Dejansko hočejo radikali v Argentini zgraditi model, ki naj bi bil tukajšnjim razmeram priličena evropska socialdemokracija.

Saudijeva Arabija spada v drugačno kategorijo. Najbogatejša petrolejska država na svetu, je bila zadnje čase precej tepena prav zaradi hudega padca cene petroleja. Pravzaprav je bil ta obisk predviden v zadnjem delu lanskega leta (enako kot obisk Japonske), pa je moral tedaj biti preložen zaradi tesnega notranjepolitičnega položaja. Medtem je padla cena petroleju, in narava obiska se je spremenila. Zanimivo je, da bo kmalu obiskal Buenos Aires obrambni minister Saudijeve Arabije. Govori se o prodaji orožja, pravzaprav vojaških letal (Pucará).

In končno Japonska. Izredno navdušenje vlada v argentinskih krogih glede sadov tega potovaja. Japonci da so pokazali mnogo zanimanja za investicije v Argentini, zlasti na področju komunikacije, železnic, ribolova ipd. Vmes pade še posojilo v višini 100 milijonov dolarjev, pa možnost tehnološke zaslombe. Glede tega navdušenja je treba opozoriti, da je temu zunanjemu zanimanju treba dodati notranjo trdno voljo, da bomo resni, in priznali kdo je kdo. Sicer bo vse končalo v debatah, marših in umikih, kot v primeru tvrdke Honda. O njej končno trdijo, da se bo res ustoličila v Córdobi. To je tudi sad Alfonsinovega obiska.

KRIŽI IN TEŽAVE

Nova afera je nastala v vrstah vlade in takoj gromko odjeknila v sami radikalni stranki. Časopisje je te dni pisalo in razglabljalo o stanju v SIDE (Servicio de Informaciones del Estado — Državna obveščevalna služba). Šlo je za (ne)zvestobo nekega agenta, kateremu ime je Pablo Valle. Ta naj bi izgubil ali predal (ali prodal) tajne šifre kaki drugi državi. Vse skupaj se je izkazalo potem za manjši incident, katerih so navajeni v vsaki obveščevalni službi. Tudi izgleda, da tajne šifre nikdar niso bile v nevarnosti.

V primeru omenjenega funkcionarja Valle-ja je tukajšnji jutranjik Tiempo zapisal, da ga je v tajno službo priporočil bivši obrambni minister Germán López. Ko je ta poskočil, ker se je čutil prizadetega, je nastala polemika, v kateri je bilo dokazano sledeče: 1) omenjenega funkcionarja je priporočil sam predsednik Alfonsín. 2) Germán López sploh ni imel v tej zadevi nobenega deleža. 3) Germán López je bil žrtev skritega napada radikalne struje, ki jo poznamo pod imenom „Coordinadora“, ki je dejansko lastnica omenjenega dnevnika. In končno: vsa polemika najbolj škoduje vladi sami, ker ji izpodkopuje ugled; polom je za ves radikalizem, ker javno obravnava notranje spletke. Spričo tega nima smisla govoriti, kdo je imel profit in kdo je bil okrajšan v tem notranjem boju.

NOVA RAZPOKA

Kljub vsemu imajo radikali presneto srečo. Ko se sami postavljajo na tarčo, se nekaj podobnega dogaja v peronizmu. S to razliko, da peronisti bolj odkrito mahajo drug po drugem. Problem v peronizmu je sledeč. Stara garda je manjšinska, nova garda pa razdeljena na toliko delov in delčkov, da vedno prevlada moč uradnih mož.

Obnoviteljsko skupino vodijo trije: Cafiero (provinca Buenos Aires), Grosso (prestolnica) in Menem (guverner La Rioje). Cafiero čaka le notranjih volitev, da se postavi na čelo peronizma v provinci, in seveda zasede mesto kandidata za guvernerja. A glej, Menem je v provinci Buenos Aires organiziral svojo skupino, ki hodi v Cafierov vrt in tam dela hudo zdraho.

Cafieru ostane dvoje: ali se dela kot da ničesar ne opazi, ali pa prelomi zvezo z Menemom, kar bi pomenilo konec vsedržavne obnoviteljske akcije.

Da je mera polna, je komisar, postavljen za normalizacijo buenosaireškega peronizma prestavil notranje volitve za en mesec. Sedaj so napovedane za 5. oktober. Obnovitelji so že zagrozili: če ta dan ne bo volitev, bodo znova nastopili samostojno kot pri zadnjih poslanskih volitvah. A to bi peronizem tako okrnilo, da bi radikali ne imeli nobene težave do nove vladne dobe v provinci. Peronizem se nahaja med nožem in steno. To so zadnji pretresi rojstva novega peronizma. A mnogi se boje, da se ti pretresi spremenijo v smrtni krč.

IZJAVA IN PRIPOMBE

(Nad s 1. str.)

godka ni poznala. Vendar ga niti danes, poznavajoč okoliščine, ne obžalujemo. Vemo, da je bila to nekaka oblika retorzije, čeprav je res, da smo takrat imeli že dobro in izkušeno ljudsko oblast. Vendar je bilo po vojni močno prisotno ljudsko maščevanje nad izdajalci, priseženimi pred križem in Hitlerjem, ki so hoteli kontrarevolucijo, to je nadaljevanje s prelivanjem krvi že od skrajnosti izmučenega naroda.“

Sedaj, v času, ko mnogi partijci, predvsem pa mladina, hočejo priti resnici do dna in obžalujejo genocid, se najde nekdo, seveda partijec in bivši partizan in Oznovec, ki tega „ne obžaluje“. Seveda ve, da bi drugače on kot visoka osebnost v OZNI takoj po vojski moral odgovarjati za svoje zločine!

— — —

Moramo pa pripomniti na gornjo izjavo pisateljev, da le ni vse tako lepo, junaško in pravično pri njih. Preberímo, kaj je govoril Tone Partljič v Celovcu na proslavi V. Polanška (bil je to ravnokar umrli pisec knjige Križ s križi), in kar je dobesedno pod narekovaji objavilo Delo 7. februarja t. l.:

„...Zato je toliko bolj **smešno** in **nepotrebno**, če se v nekaterih **zamejskih literarnih revijah** pojavljajo gesla, stališča, **politika predvčerajšnje generacije naše emigracije**, ki je ne le **izgubila vojno**, ampak **celo svojo stvar.** Če smo kritični do besed naših, do onih, ki so v največji slovenski preizkušnji zmagali, tedaj smo **še bolj kritični in skeptični do onih, ki niso mogli in smeli počakati osvoboditeljev. Nobenega razloga ni, da bi jim prav slovenska literatura dajala roko.**“

Iz tega vidimo, da še vedno ponavlja partijske fraze, in da morda sicer „ni mogoče ne obžalovati“ pokol v Rogu, da pa mu ne gre niti za demokracijo in narodno spravo niti za politični pluralizem. Še vedno je za diktaturo partije in njen totalitarni vpliv.

Videti je, da se doma partijci zaenkrat borijo le za „zgodovino“, za „lepo sliko“, ne pa za trenutno in vsesplošno demokracijo!

TDml

Otmar Mauser (2)

Srečanje s Tolstojem

Naj se vrnem k srečanju s pisateljem Tolstojem.

Večer in potek programa je z izrednim taktom vodila Marta Jamnik-Sousa, ki je navzočim v kratkem nagovoru orisala namen in pomen tega izrednega večera in obiska grofa Tolstoja med nami. Predno smo segli po dobrotah, ki jih je pripravil lastnik restavracije Franc Tomšič, je Janez Kopač CM, župnik Marije Brezmadežne in predstojnik slovenskih duhovnikov družbe sv. Vincencija Pavelskega v Kanadi, zmolil molitve pred jedjo in se pri tem v kratkih besedah spomnil tudi trpljenja in mučeništva tistih, ki so bili vrnjeni.

Po večerji se je razvil uradni program. Marta Jamnik-Sousa je najprej predstavila vse tuje goste in tri preživele domobranske borce, ki so se čudežno rešili iz masovnih grobov v Kočevskem Rogu: Milana Zajca, Franceta Dejaka in Franceta Kozina. Za tem je Stane Pleško z izbranimi besedami predstavil častnega gosta grofa Nikolaja Tolstoja. Ko je Tolstoj stopil k mikrofonu, so ga vsi navzoči pozdravili s stoječim aplavzom. V oksfordski angleščini nam je pisatelj potem razlagal, kaj ga je privedlo do zanimanja, da je pričel raziskovati vračanje Kozakov in Jugoslovanov. (Rojen je bil v Angliji in je te dni, ko to pišem, praznoval svojo 51-letnico. Zaradi svojega ruskega porekla je bil tudi on v nevarnosti, da ga bodo skupaj s sestro in očetom vrnili v Sovjetsko zvezo. Ruse so namreč vračali tudi iz Anglije.)

Tolstoj je prepričan, da je bil MacMillan tisti, ki je instigiral vračanje Kozakov in Jugoslovanov in to s pomočjo gen. Keightlya in njemu podrejenimi višjimi oficirji, s katerimi se je MacMillan pred vračanjem v Celovcu sestal. Opravičuje pa pokojnega maršala Alexandra, ki je vodil vse operacije v Sredozemlju (vojaške) in bil kot tak odgovoren tudi za stvari, ki so se odigrale na Koroškem. Njegova vloga pri tej tragični epizodi pa ne bo popolnoma razjasnjena, dokler se ne najdejo tudi tisti dokumenti, ki so „skrivnostno“ izginili iz uradnih angleških arhivov.

Po svojem nagovoru, je bil pisatelj Tolstoj pripravljen odgovarjati na vprašanja, ki so mu jih nekateri od navzočih stavili. Na vsako vprašanje je podrobno in s temeljito razlago odgovoril.

Ko se je končala izmenjava vprašanj in odgovorov, se mu je v imenu navzočih in zlasti v imenu tistih, ki so bili tako brutalno pomorjeni v Kočevskem Rogu, Teharjah in drugod, zahvalil Otmar Mauser.

Ker novoimenovani torontski nadškof dr. Alojzij Ambrožič zaradi zaposlenosti ni mogel prisostvovati slavnostni večerji, je pismeno naslovil grofa Tolstoja in vse udeležence večera. Njegovo pismo je prebral dr. Avguštin Kuk in je bilo pozdravljeno z navdušenim ploskanjem.

Za zaključek uradnega programa je še predsednica Slovensko-kanadskega sveta dr. Branka Lapajne prebrala Resolucijo, ki jo je odbor imenovane organizacije sprejel in potrdil na svojem zadnjem zasedanju in ki bo poslana na odgovorna mesta.

Ciril Pleško, Marta Jamnik-Sousa in dr. Branka Lapajne — vsi oblečeni v lepe slovenske narodne noše — so potem pisatelju Tolstoju izročili darilo hvaležnih torontskih Slovencev s primernim denarnim nakazilom in s serijo srebrnikov in zlatnikov, ki so bili kovani ob priliki praznovanja 60-letnice slovenske osamosvojitve izpod avstro-ogrske nadoblasti.

Grof Tolstoj se je še dolgo zadržal med Slovenci in podpisoval knjige in brošuro „Trial and Error“ (Canada's Commission of Inqury on War Criminals and the Soviets), katero je tudi on napisal. Ta knjižica je bila vsem navzočim brezplačno na razpolago. Poleg te knjižice je vsak dobil s slovensko trobojnico okrašen program večera (delo in trud Marte Jamnik).

Srečanje s pisateljem Tolstojem je bilo za vse nas izredno doživetje in nam bo ostalo v lepem in trajnem spominu. Zasluga za to gre predvsem bratski organizaciji borcev Tabor ter posameznim članom Slovensko-kanadskega sveta, ki smo pri tem sodelovali, in drugih slovenskih svobodnjakov, ki so bili pripravljeni finančno priskočiti na pomoč. Pisatelju Tolstoju in vsem, ki so kakorkoli k lepo uspelem večeru pripomogli, se najlepše zahvaljujemo.

Kar je mene kljub uspehu nekoliko motilo, je bilo pomanjkanje sodelovanja obeh slovenskih župnij. Veliko več ljudi bi se lahko tega večera udeležilo, če bi bila na razpolago ena ali druga cerkvena dvorana. Res da so bile v cerkveni dvorani Brezmadežne v teku priprave za „Caravan“ in paviljon Ljubljana, v dvorani Marije Pomagaj pa so skavti imeli svoj sestanek in vežbanje, se mi vseeno zdi, da bi se z dobro voljo dalo tako urediti, da bi čimveč Slovencev srečalo in poslušalo pisatelja Tolstoja (zlasti naša mladina) in spoznali, kako velike zgodovinske važnosti je za nas Slovence njegova knjiga. Pri tem bi spozali tudi, kako važna je zvestoba idealom, za katere je na tisoče Slovencev dalo svoja življenja, kajti iz tega istega idealizma, ki smo ga prinesli s seboj v tujino, so nastale naše cerkve in dvorane. Slovenski dom, ki je precej daleč v vzhodnem delu mesta in ne more sprejeti dosti več ljudi, kot jih je bilo v gostinski dvorani restavracije Lipa, zaradi teh čisto tehničnih razlogov ni prišel v poštev. Precej ljudi je ostalo razočaranih, ker bi se radi večer udeležili, pa ni bilo na razpolago zadostnega števila vstopnic.

Pri tem so mi nehote prišle na misel besede dr. Marka Kremžarja, ki jih je zapisal v Svobodni Sloveniji: „Bojujemo zadnjo odločilno bitko. Ta bitka je med vztrajnostjo komunizma in našo zvestobo.‘

Ali bomo dopustili, da bo ponovno zmagala „vztrajna laž“, katere žrtve je bilo 12.000 vrnjenih slovenskih domobrancev v maju in juniju 1945? Saj se vselej trdi in ponavlja, da nas bo le resnica osvobodila. Zagovarjajmo torej resnico in jo branímo, ter zanjo tudi nekaj žrtvujmo. V zagovarjanje resnice pa smo poklicani vsi, če hočemo, da bo zvestoba resnici zmagala.

CELOVŠKA ZAROTA

Malo pred izidom Tolstojeve knjige „The Minister and the Massacres“ je pri celovški Mohorjevi na Koroškem izšla v slovenskem prevodu obširna razprava istega avtorja pod naslovom „Celovška zarota“.

Mohorjeva, ki je bila zadnje čase deležna kritike in napadov od raznih strani, zlasti pa od partijskih trobentačev doma in njihovih sopotnikov na Koroškem zaradi svojih koledarjev in v njih obravnavane snovi, je z izdanjem Celovške zarote tudi tistim Slovencem, ki ne obvladajo angleščine, predstavila zgodovinarja Tolstoja in njegova raziskovanja glede nasilnega vračanja ruskih Kozakov in jugoslovanskih beguncev iz Koroške leta 1945.

Knjižica se lahko naroči direktno od Družbe sv. Mohorja ali pa potom Slovenskih pisarn. Vsem Slovencem doma in izven meja Slovenije knjižico toplo priporočam.

(Konec)

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — **Pelin žena** nosi naslov nova plošča pesnice, pisateljice in glasbenice Svetlane Makarovič. Avtorica jo je predstavila v okviru letošnje prireditve Druga godba. Posnela jo je skupaj z ameriškim trobentarjem Dennisom Gonzálezom. Na plošči je šest pesmi: Temna noč, Pelin žena,, Uspavanka, Ura, Romanje in Kresna pesem.

LJUBLJANA — **Vodna elektrarna Mavčiče** je skoraj dograjena. Bo povsem avtomatizirana. Ima moč 38 megavatov, 2 agregata s kaplanovima turbinama, izkorišča vodni padec 17,5 metra, povprečni letni dotok pa je 66,7 kubika vode na sekundo. Poleg elektrarne stoji še majhna vodna elektrarna z močjo 67 kilovatov za krajevne potrebe.

LJUBLJANA — **Prva avtotransplantacija srca** v Jugoslaviji je bila izvedena na Univerzitetni kliniki za kirurgijo srca in ožilja v ljubljanskem kliničnem centru. Operiral je prof. dr. Mirko Košak s sodelavci dr. Tonetom Gabrijelčičem, dr. Alešem Brecljem ter anesteziologinjo dr. Vesbo Eržen. Pri posegu so odstranili obsežen tumor, ki ga „in situ" v prsni votlini ni bilo možno, in pri tem plastično rekonstruirali del levega preddvora in celoten medproddvorni pretin. Tako popravljeno srce so všili nazaj v prsno votlino. Operacija je potekala brez zapletov in bolnikovo stanje je zadovoljivo.

AJDOVŠČINA — **Ribogojnica** je postavljena na potoku Hubelj. S strokovnim delom bodo lahko ajdovski ribiči vsako leto izredili skoraj 10 ton potočnih postrvi in šarenk.

LJUBLJANA — **Zadnja enciklika Janeza Pavla II.** je razburila tudi dopisnika ljubljanskega Dela. Označujejo jo kot encikliko proti marksizmu, ki kaže oster in diskriminacijski odnos do neverujočih.

ŠENTJERNEJ — **Bogato raziskovalno delo** je predstavil javnosti novomeški zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v cerkvi sv. Jerneja. Poleg temeljev starih cerkva (od zgodnje romanike do baroka) so raziskovalci odkrili veliko število skeletov, saj je bilo pri vsaki cerkvi tudi pokopališče.

LJUBLJANA — **Izvozna uspešnost** se je poslabšala. Celotni slovenski izvoz blaga v maju v primerjavi z enakim mesecem lani se je zmanjšal za 7,6 odstotka.

LJUBLJANA — **Kako je mogoče,** da se kar sto mladih vernikov z družbenimi avtobusi pelje v Vatikan?! Kako more naša družba omogočati kaj takega?! No, če pa se že, zakaj ta izlet ni organizirala mladinska organizacija, ne pa da mladim pustimo, da se vključujejo v razne verske ustanove?" Taka in podobna vprašanja je bilo slišati na 12. kongresu Zveze Socialistične mladine Jugoslavije.

KRANJSKA GORA — **Nova karta Kranjske gore** z okolico je natisnjena. Izdelana je v merilu 1:25.000 ter v devetbarvni tehniki. Natisnili so jo tudi v angleščini, italijanščini in nemščini.

KRANJ — **Upokojenci** so se zbrali ob pesmi. Na skoraj triurnem koncertu so nastopili zbori upokojencev iz Jesenic, Maribora, Domžal, Logaškega, Izole, Malečnika, Kranja, Velenja, Ljubljane, Divače, Kopra in Polzele.

PORTOROŽ — **Bodeča neža** je posebne vrste odličje. Dobitnik pa je nikdar ni vesel. Tokrat je bila podeljena portoroški trgovini s kozmetičnimi izdelki, ki poleg kozmetike prodaja še igrače (kičaste), likalnike, električne pečice; izložba in prodajne police pa so neurejene in odbijajoče.

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — **400-letnico Trubarjeve smrti** in 200-letnico osnovne šole v Loki so počastili s kulturnimi prireditvami. Dr. Matjaž Kmecl je odkril doprsni kip Primoža Trubarja.

UMRLI SO OD 9. do 16. junija 1986:

LJUBLJANA — Fani Dolenc roj. Kuhar, 75; Alojz Kastelic; Barbka Starovašnik roj. Jurca; Ivanka Pust roj. Tršan; Franc Pipan; Stanislav Urbančič; Franc Zorman; Marija Terček roj. Debevec, 82; Marinko Zlatev; Ivanka Toplikar; Viktor Vidali; Marija Trampuš roj. Cimerman; Miha Novak; Ivo Marolt; Ana Živic roj. Lisec, 89; Jožefa Nemec roj. Garašič; Viktor Grilc; Marija Progar roj. Udovič, 79; Anton Lenardon; Viljem Ule; Vladislav Staje st.; Marija Prelog roj. Debevec; Pavla Juvančič roj. Trdan.

RAZNI KRAJI — Magdalena Pavčič, 58, Štepanja vas; Jožef Poberaj, Solkan; Janez Banič, Tržič; Silva Duler roj. Bizjak, Trbovlje; Matija Kržmanc, 82, Vel. Ligojna; Jožefa Simonič, Šentilj v Slov. Goricah; Jože Seler, 77, Krško; Frančiška Pirc (Mežnarjeva mama), Kamnik; Aojzij Mihevc, Gor. Logatec; Alojz Starman, Žiri; Antonija Slatnar roj. Grilc (Ambroževa mama), 73, Cerklje na Gor.; Janez Kastelic, Kopanj pri Grosuplju; Franc Šavs, Preddvor; Ivan Robič, Šentvid na Planini; Anton Turnšek, Krško; Tomaž Justin, Žiri; Ivan Šeme, 62, Maribor; Mili Pavlin roj. Accipiter, Radovljica; Karlo Koren, Zagorje; Jože Maslo, 56, Piran; Kristina Košenina, Gomilko; Rozalija Kralj, Šentgotard; Milka Kreutz roj. Richly, Sevnica; Marija Božnar roj. Dolinar, Lipica v Škofji Loki; Anton Moljk, Dol. Logatec; Martin Glavač, Novo mesto; Ivana Novak roj. Klemen, Vnanje Gorice; Ignac Cimprič st., 76, Homec.

Spominske proslave

SLOMŠKOV DOM

Spominske prireditve, ki so že desetletja v mesecu juniju, imajo predvsem namen, da zganejo v nas zavest nenehne povezanosti z našimi mučenci. Ti junaki bi morali iz nas govoriti, misliti in delati vsak dan. Nič ni brez zavesti, da smo povezani z večnostjo, v kateri naši dragi žive, da smo celota, ki je strnjena iz preteklosti v sedanjost in bodočnost.

V tem prepričanju tudi naš Slomškov dom že dolga leta skrbno pripravlja junijske proslave. Tudi letošnja je bila na dostojni višini v soboto 28. junija.

Uvodno pietetno besedo je podal lic. Marijan Schiffrer. Za njim je spregovoril dr. Julij Savelli, dolgoletni javni delavec in sedanji predsednik Slovenske pristave. Njegov govor obpjavljamo v uvodniku. Govornikove globoke misli so na številne poslušalce naredile močan vtis.

Nadaljnji program se je odigral pred prelepo scenerijo gozda, ki je simbolično predstavljal poslednja bivališča naših junakov — slovenskih domobrancev. Ob strani pa podoba naše Marije z Brezij in domobranski grb s slovenskim šopkom (scena Stane Snoj, lučni efekti Franci Willempart). Skupina odraslih in otrok je v lepem odrskem prizoru in z recitatorji (Klavdija Malovrh, Marjan Loboda ml., Lojze Lavrič in Kristina Jereb) prikazala kratko zgodovino slovenske Kalvarije. Izredno učinkovita simbolična vaja deklet na pesnitev Dimitrija Jeruca Molitev (Vladi Selan) je ustvarila nadvse primerno vzdušje k molitvi za rajne, ki jo je obkrožen od otrok s prižganimi svečkami opravil župnik Jože Škerbec. S pesmijo Oče, mati smo lepo prireditev zaključili.

-šič

SLOVENSKA PRISTAVA

V nedeljo, 29. junija je pristavska srenja posvetila spomin vsem tistim, ki so žrtvovali svoja življenja med komunistično revolucijo na slovenskih tleh v obrambo narodu najbolj svetih stvari.

Med mašo je Mladinski zbor Pristave, ki mu dirigira Anka Gaserjeva, ubrano pel; ob koncu je pa prof. France Bergant zmolil molitve za rajne. Nato je kulturni referent Gregor Batagelj vodil komemoracijo.

Posvečena je bila poslušanju dogodkov, ki jih je sam doživel pristavski rojak, domobranec Janez Kokalj. V čisto preprostih besedah, ki so zato še bolj učinkovite, je orisal položaj v domžalski okolici, zmagovito delo domobranskih posadk, njegove izkušnje iz Teharij in drugih zaporov ter še posebej strahotno mučenje in ubijanje domobrancev, izročenih na milost in nemilost partizanskim krvnikom.

V drugem delu je Dominik Oblak, kot član mlajših generacij, podal nekaj misli o tem tragičnem času komunistične revolucije in izrekel zvestobo idealom, ki so jih domobranci in drugi borci za svobodo branili z vsemi svojimi silami.

Dvorana, ki je z zanimanjem sledila razgovoru, je ob koncu tudi sama vzdignila glas in v spomin njim, ki so svoja življenja darovali za blagor naroda, zapela himno Moja domovina.

GB

Slovenska vas

Vsako leto se rojaki Slovenske vasi zbero ob spominski plošči, ki je postavljena v Hladnikovem domu v zahvalo in čast slovenskim borcem — domobrancem in vsem padlim v borbi proti brezbožnemu komunizmu v letih 1941-45.

Tak se je tudi letos zbralo lepo število rojakov, najprej v cerkvi Marije Kraljice, ki je naše mučence spremljala v njih borbah in na mučeniški poti, pri sveti daritvi. Po končani maši so zastopniki Vincencijeve konference pobirali prispevke za reveže in za svete maše, ki se darujejo vsak prvi petek že vsa leta za padle žrtve brezbožnega komunizma.

Nato smo se podali v Hladnikov dom, kjer smo se spomnili žrtev vojne in revolucije, najprej z molitvijo za rajne, katero je opravil g. Janez Petek CM. Recitacije sta izvajala Jan Ciril in Brigita Cerar in sicer iz Črne maše: Dvanajst tisoč zaznamovanih ter Balantičevo: V spomin. Mešani pevski zbor pod vodstvom Ivana Meleta je med izvajanji zapel tri pesmi: Oj Doberdob, Kočevski rog ter z veliko slovesnostjo Meletovo: V spomin junakom. Nato je imel ob spominski plošči govor Stane Mehle. Med drugim je dejal:

Iz studenca življenja, ki je bil napolnjen z mučeniško krvjo naših bratov in sestra, drage Slovenke in Slovenci že 41 let zajemajo iz dneva v dan novih in novih moči, za naše pravo krščansko življenje. Komunizem je kruto zavladal nad našo domovino. Grozil in telesno ter duhovno mučil naše ljudstvo, a streti jih ni mogel. Partizani niso mogli dati narodu ne miru ne svobode. Še danes rojaki doma trpe zatiranje, duhovni pritisk in moralni poraz. Dombranci so narodu dali čistega veselja, resnega upanja, velike ljubezni. Izšli so iz vere, iz vernega naroda in stoje v srcu naroda kot svečeniki.

In to je bilo vredno njih trpljenja, njih zasramovanja, njih bičanja in njih grozne smrti. Saj le po tem so ostali živi v narodu, le v tem so dosegli krono zmage; iz njih duše pa še danes sije sonce, refleks vsega, kar je lepega in velikega v narodu.

Naši junaki in mučenci so postali: simbol zmage, simbol upanja — simbol zvestobe Bogu in Sloveniji.

Za konec proslave, ki je bila zelo lepo in občuteno pripravljena, je zadonela pesem: Oče, mati.

A. F.

Darovali so v tiskovni sklad Svobodne Slovenije

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije sta darovala: Ivan Mehle ml., Tablada, A 5 in Lojze Rezelj, Villa Ballester, A 10.

Darovalcem iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

SLOVENCI v ARGENTINI

Osebne novice

Krst: Krščen je bil **Robert Martin Fantini,** sin dr. Roberta in dr. Alenke roj. Belič. Botrovala sta mu Nuška Belič Drakslarjeva in dr. Héctor Fantini. Čestitamo!

BUENOS AIRES

ROŽMANOV DOM

Na svoji prvi redni seji po občnem zboru je odbor Doma sklenil, da prevzame mesto oskrbnika odbornik Rudi Bras. V Dom sta prišla predsednik Čarman in blagajnik Lovro Tomaževič. Predsednik je stanovalcem Doma predstavil novega oskrbnika in prosil, naj se v vseh zadevah obračajo nanj. Potem je povzel besedo oskrbnik, ki se je obrnil na stanovalce s sledečimi besedami:

„Bolj ko se je približeval čas, da prevzamem mesto upravnika, bolj me je skrbelo, ker sem se zavedal, da brez vaše pomoči ne bom mogel uspešno opravljati naložene naloge. Prosim vas, da mi stojite ob strani in pomagate vsak po svojih močeh. Premišljujte, kaj bo vsak izmed vas storil koristnega za ta Rožmanov dom. Obljubljam vam, da se bom trudil in zastavil vse svoje moči, da bo Dom dosegal svoj namen,

(Nadaljevanje na 4. str.)

Mendoza: Obisk Pristavčanov

Slovenci v Mendozi smo od petka, 20. junija pa do nedelje, 22. junija doživeli pomembno tridnevje, ki je močno odjeknilo po vsej naši skupnosti in razgibalo naše skupnostno življenje.

Iz buenosaireške srenje na Pristavi v Castelarju sta prišla s svojim nastopom gostovat Mladinski pevski zbor in Gledališka družina, pridružilo pa se jim je še več tamošnjih rojakov, tako da smo na obisk sprejeli kar nad 80 prijateljev.

Obisk je bil na splošno izredno koristen, ker nas je Mendoščane v 1100 kilometrski oddaljenosti od našega slovenskega centra v Buenos Airesu povezal z ondotnimi rojaki v zavest skupnosti in narodnega čutenja.

Prvi večer v petek, 20. junija so nam Pristavščani predstavili svoje nadvse razvito in razgibano pevsko delovanje z lepim koncertom Mladinskega pevskega zbora. V soboto, 21. junija, so nam predstavili svojo odrsko ustvarjalnost in dejavnost. Nedelja pa nas je v slovesnem bogoslužju tesno povezala v slovensko božje ljudstvo.

Pred začetkom koncerta je navzoče pozdravil naš društveni predsednik arh. Božidar Bajuk in podčrtal pomembnost obiska kot povezave v zdomstvu.

Stane Grebenc pa je pred odrom povedal posebno misel: „Škof Slomšek je nekje zapisal, da narod, ki svojih velikih mož ne spoštuje, jih tudi vreden ni. Na današnji dan vprav pred 25 leti je med nami umrl ravnatelj Marko Bajuk. Tik pred smrtjo nam je zapustil naročilo: 'Še bomo peli!' V dokaz izpolnjevanja njegovega naročila je prav nocojšnji koncert, ki bo tudi posvečen njegovemu spominu."

Koncert je obsegal 22 točk. V prvem delu je najprej nastopil mešani zbor s skladbami: Radovan Gobec — Kaj bi te vprašal; Matej Hubad — Škrjanček poje; Mihael Rožanc — Dober večer (primorska narodna); Fran Venturini — Nocoj pa, oh, nocoj, s solistom Vinkom Lazarjem, ki je svojo vlogo odpel z nežno božajočim glasom; čilska narodna — Río, río; črnska duhovna — Somebody's knocking at your door, s solistom Luko Debevcem, ki ima lepo barvan, močan bas; Enrique Iturriaga — Que pase el rey; Enrique Iturriaga — Buenos días, su señoría. Nato sta Marta Skvarča in Vinko Lazar ob spremljevanju flavte in klavirja (Anica Arnšek) zapela — Dolina Trente in Kadar mlado leto. Moški zbor pa je bogato obdarjen z odobravanjem zapel — O Suzana. Zmanjšan ženski zbor (7 pevk) je odpel dve pesmi: Ko boš prišla jemat slovo in Zvončki in šmarnice. Vilma Moreschi in Katica Arnšek sta nam zaigrali na flavtah — Divjo rožico in Green sleeves. In za sklep prvega dela sporeda sta Cvetka Kopač in Vinko Lazar odpela Na mostu in Iščem tvoj obraz.

V drugem delu je najprej Vilma Moreschi zapela črnsko duhovno — Were you there, s svojim zvonko donečim in obsežnim glasom. Sledil je drugi nastop zbora: Marko Bajuk Svatovske iz Cerkelj na Gorenjskem; narodna — Moj očka so mi rekli; Matej Hubad — Lune sije; Vasilij Mirk — So že rož'ce v hartelc, s solistoma Katico Arnšek in Vinkom Lazarjem; Luka Kramolc — Pesem o rojstvu, solist Luka Debevec; Silvo Mihelič — Puob'č sem star šele osemnajst let, s solom Vinka Lazarja; Luka Kramolc — Sem se rajtov ženiti; Rado Simoniti — Kolo, s solistko Vilmo Moreschi.

Ob vsesplošnem navdušenju in na izrecno željo mladih so ponovili v moškem zboru O Suzana.

Pevski zbor je — mladinski zbor, ki ga sestavljajo mladi pevci, kar je seveda ob izvajanju treba upoštevati. Nekoliko občutna je številčna razlika med ženskimi in moškimi glasovi. Pa so se basi kar dobro odrezali. Tenorjem pa bi manjkalo še nekaj — pomnožitve, dasi so sedanji lepo obarvani.

Zbor je discipliniran in ubran. V predvajanju sledi zvesto Anki Savelli Gaserjevi, ki ji uspe svoje doživetje skladbe posredovati pevcem. Posamezne glasovne skupine se skladno ujemajo in zlivajo v ubrano zborovo podajanje. So pa pevci imeli s svojim nastopom trd oreh. Vlak jih je v Mendozo pripeljal s triurno zamudo. Tako so od 6 popoldne do večernega nastopa imeli prav kratek oddih!

Dvorana je tokrat bila do zadnjega kotička napolnjena. Zborovodkinji gre pač vse prizanje za uspeh njenega truda, ki je v njenem pevskem delovanju na Pristavi tako obsežen! Kdor količkaj pozna življenje pevskega zbora, zna ceniti vso mero požrtvovalnosti, ki jo tako delo zahteva.

Sobotna predstava je bila seveda tudi določena za zvečer. Čez dan pa so obiskovalci v dveh avtobusih pohiteli v Vallecitos — na sneg, ki ga nam letos v gorah ne manjka; saj ga je tam proti tunelu v Čile nametlo do dveh metrov.

Sobotni večer je bil namenjen razvedrilu in zabavnemu razpoloženju. Gledališka družina s Pristave nam je predstavila veseloigro v treh dejanjih „Pri rdečem jelenu", ki jo je spisal in na oder postavil Miha Gaser. Igra je doživela svojo krstno predstavo že leta 1982 na Pristavi. Dejanje temelji v glavnem na komični zamenjavi oseb, na položajskih zapletljajih in burkastih elementih. Za navzoče je bila zabaven oddih in deležna obilo smeha v dvorani. Zasedba glavnih vlog je bila ista kot ob prvi uprizoritvi: Mica — Ani Kočar, majordom — Marjan Kopač, prof. Piškur — Jože Oblak, služkinja Pepca — Anka Golob, psihiater — Frenk Klemenčič, Terry — Rožica Klemenčič,, detektiv — Janez Mežnar, Maruša — Mimi Kočar, šef — Mavris Kočar.

Režija je ves čas vzdrževala igravce in potek igre na živahni višini. Gledavci so sodelujoče nagrajali z obilnim odobravanjem in ploskanjem.

Ponovno so dvorano napolnili kot prejšnji večer. Po igri so naši mladi razpostavili v dvorani mize, ki so jih navzoči brž zasedli za skupno večerjo.

V nedeljo, smo ob 11 dopoldne napolnili našo dvorano-kapelo za skupno mašo. V naše božje občestvo so se pevci-gostje še posebej vključili, da so med mašo ubrano prepevali. Na harmoniju jih je spremljal lic. Marko Bajuk. Somaševala sta prof. F. Bergant in naš dušni pastir g. Jože Horn.

G. Jože Horn je govoril priložnostne besede ob obisku rojakov.

Po bogoslužnem obredu so spet mladi razpostavili mize za skupno kosilo. Med obedom je pristavska mladina izročila Društvu Slovencev v Mendozi spominsko reliefno sliko brezjanske Marije Pomagaj, delo kiparja Ahčina. Sprejel jo je z zahvalno besedo društveni predsednik arh. Božidar Bajuk.

Medsebojna povezanost se je ob mizah od trenutka do trenutka poživljala in poglabljala v prijateljskih razgovorih in medsebojnih pozdravih ter obujanju spominov.

Za poživitev zabavnega razpoloženja sta poskrbela še Janez Mežnar s kupletom o fijakarju in Miha Gaser s šaljivim opisom Gorenjcev in njihovega značaja.

Ob treh pa so nam na odru vključili televizor in smo napeto šteli v odločilni tekmi gole med Argentino in Anglijo. Zvečer ob 8 so se obiskovalci — upamo — zadovoljni odpeljali spet z vlakom domov.

Bb.

MALI OGLASI

Advokati

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

Arhitekti

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T- . E. 659-1413

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopij, predelave, opreme in dekoracije. Curupaytí 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 — 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sreda, petek od 17 do 19.

Trgovina

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom — L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

Pogrebni zavod

Pogrebi - prevozi - poroke - rešilni avtomobili: Zavod "ORIENTE" SRL. Rep. O. del Uruguay 2651, San Justo. T. E. 651-2500.

Gospodarstvo

Čavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Cena največ štirih vrstic ₳ 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — ₳ 6.

Prispevajte v tiskovni sklad!

SVOBODNA SLOVENIJA TEBI

- audiovizual: „Naše knjige — naš ponos"
- prijateljsko večerjo
- srečko za žrebanje:
  1. osebni računalnik Commodore 16 ali komponenta Philips Sound machine
  2. ročni računalnik
  3. radio budilka

TI SVOBODNI SLOVENIJI

- prijetno zabavo s presenečenji
- pomoč
- solidarnost
- zvestobo
- 10.— Avstralov v dar za tiskovni sklad

KULTURNO DRUŽABNA PRIREDITEV Z ŽREBANJEM ZA TISKOVNI SKLAD 2. AVGUSTA OB 20 V SLOVENSKI HIŠI

Slovenci v Argentini

(Nad. s 3. str.)

zato bom pri svojem delu gledal v prvi vrsti, kaj je koristnega za Dom, kot skupnost, ker sem prepričan, če bo Dom kot skupnost dobro stal, potem se bo tudi posameznik dobro počutil v njem. Vsako delo pa mora spremljati žegen z nebes, zato se v molitvah obračajmo k našemu zavetniku škofu Rožmanu, naj nam pri Bogu izprosi potrebnega blagoslova — ker le tako bo ostajal dom nam v korist in vsej naši skupnosti v ponos."

SLOVENIJA V SVETU

ZDA

Knjiga **Slovenska pisma misijonarjev v Ameriki 1851-1874** je izšla pri založbi Studia Slovenica. V njej je urednik Janez Arnež izbral pisma, v kolikor so bila objavljena v tedanjem ljubljanskem verskem časopisju Zgodnja Danica v tistih letih. Tam imamo poleg pisem Baraga tudi pisma **Franca** Pirca, poznejših škofov Ignacija Mraka in Jakoba Trobca, Josipa Tomaževiča, Jakoba Erlaha itd. Iz pisem izvemo ne le o slovenskih misijonarjih, ampak tudi o razmerah v Severni Ameriki.

Februarska **prosvetna ura** Slovencev v **New Yorku** je bila posvečena humorju. Spored je začela solistka dr. Dominika Lango s pesmijo Veseli godec. Višek ure je bilo originalno delo Simona Kregarja Zgodbe Martina Krpana. Te prosvetne ure praznujejo že 15 let svojega obstoja.

Naš dom San Justo

FRAN MILČINSKI-

KRPAN MLAJŠI

igra v štirih dejanjih

v izvedbi Balantičeve šole in v režiji Frida Beznika. Scena: Tone Oblak.

Na družinsko nedeljo, 3. avgusta, ob 16.30.

Vsi lepo vabljeni!

V vstopnici je vključeno žrebanje lepih otroških dobitkov.

XVI. mladinski dan

v Slomškovem domu

10. AVGUSTA 1986

Vabita SDO — SFZ

8.45 Dviganje zastav
9.00 Sveta maša
13.00 Kosilo
18.00 Kulturni program

Nato prosta zabava

NE POZABI!

SOBOTA 26. JULIJA

Družabni večer s plesom

- **večerja**
- **Magnum**

SLOMŠKOV DOM

OBVESTILA

SOBOTA, 26. julija:
Nadaljevanje Filozofskega tečaja s predavanjem prof. dr. Milana Komarja v Slovenski hiši ob 16. uri v priredbi SKAS-a in Visokošolskega tečaja.
Družabni večer v Slomškovem domu. ob 20 s sodelovanjem orkestra Magnum.
6. kulturni večer SKA ob 20 v Slovenski hiši: Janez Zorec: Od začetka sveta do Halleya.
Na Pristavi ob 20 gostovanje karapačajskega odra: Dva para se ženita.

NEDELJA, 27. julija:
Obletnica Hladnikovega doma v Slovenski vasi.

SOBOTA, 2. avgusta:
Prireditev tednika „SVOBODNA SLOVENIJA" v Slovenski hiši ob 20. uri.
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 3. avgusta:
V Našem domu San Justo ob 16.30 igra Frana Milčinskega „Krpan Mlajši".
V Slovenskem domu v San Martinu žegnanje in družinski praznik.

SOBOTA, 9. avgusta:
Profesorska seja Slovenskega srednješolskega tečaja in **sestanek s starši.**

NEDELJA, 10. avgusta:
16. Mladinski dan SDO in SFZ Slomškov dom.

ČETRTEK, 14. avgusta:
Sestanek Zveze slov. mater in žena ob 17. uri. Razgovor z go. Tilko Kunčičevo.

SOBOTA, 16. avgusta:
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.
17. pevsko - glasbeni festival SDO-SFZ v Slovenski hiši.

NEDELJA, 17. avgusta:
Romanje v Lourdes.

NEDELJA, 24. avgusta:
Obletnica Rožmanovega doma. Ob 11.30 sv. maša, nato skupno kosilo.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 20.446

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985: Za Argentino ₳ 30 pri pošiljanju po pošti ₳ 32; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

DRUŠTVENI OGLASNIK

Učiteljska seja bo v sredo 30. julija ob 20. uri v Slovenski hiši.

Dokumentarna knjiga STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM, I. del, ki jo je napisal Stane Kos, je v prodaji v Dušnopastirski pisarni.

Knjižnica Zedinjene Slovenije ima bogato izbiro knjig. Pridite jih iskat. Z branjem si utrjujemo znanje slovenščine.

27. julija 1986

34. obletnica Hladnikovega doma

— SLOVENSKA VAS ŽIVI —

9.30 ura: Sveta maša
12.00 ura: Kosilo — domače koline
14.00 ura: Maraton — sodelujejo tekači iz vseh Slovenskih domov
16.00 ura: Kulturni program — govori **g. Loboda Marjan**
18.00 ura: Prosta zabava
sodeluje orkester **"MAGNUM"**

Vas pričakujemo!

Slovenski dom v San Martinu

Žegnanje - Družinski praznik

V NEDELJO, 3. AVGUSTA

Sv. maša ob 11.30 v cerkvi Presvetega Srca.
Skupno kosilo ob 13 v dvorani Doma.
Sprejem mladine med člane oz. članice Doma.

Vsi prisrčno vabljeni!

FRAN MILČINSKI (22)

Ptički brez gnezda

Pa je potrkalo in vstopil je v črno oblečen, v rokavicah in s pinjo ali cilindrom v roki gospod Jeraj.

„O, gospod Jeraj, v svatovski obleki!" ga je prijazno pozdravil dr. Šipelj. „Kaj mi pa prinašate imenitnega Ali potrebujete botra? Z največjim veseljem!" Vstal je in si občudujoč ogledoval slavnostnega Jeraja od nog do glave.

Gospod Jeraj se ni dal spraviti iz tira. Odprl je zatvornico svoje govorniške sile in na prijaznega gospoda šefa usul ploho besed, praznično opranih, poškrobljenih in zlikanih: „Preblagorodni gospod doktor! Prihajam kot odposlanec pevskega društva ‚Strune'. Pevsko društvo ‚Struna' praznuje letos svojo desetletnico. Ne bi je pa moglo sijajneje praznovati, kakor da pristopi k njemu čim več novih ustanovnikov ali vsaj članov letnikov. Zlasti bi si društvo štelo v neizmerno čast, če bi tudi vi, velecenjeni gospod doktor..."

„Jaz? Zakaj?" je čudeč se vprašal dr. Šipelj. „Pet ne bom hodil k vam, krokat pa tudi ne. Smešno bi bilo, če bi se štulil vmes. Vaše društvo mi je tako od rok kakor, recimo, zadruga dimnikarjev. Dimnikarji so častivredni in potrebni možje, pa če mi pridejo z društvom, ne bom pristopil in ne bom. V vsakem društvu naj bodo tisti, ki vanj spadajo, namreč tisti, ki jim društvo pospešuje katerekoli skupne gmotne ali idealne namene. S ‚Struno' pa res ne vem, kakšen stik naj bi imel."

„Ali gospod doktor, ‚Struna' je vendar narodno društvo!"

„Da, da", je odgovoril dr. Šipelj, „pa vi gospodje okoli ‚Strune' bi bili nemara narodni tudi brez društva!"

„Naši koncerti..." je nadaljeval gospod Jeraj.

„Koncerte imam rad," je rekel dr. Šipelj, „namreč lepe koncerte. Pa z umetniškega stališča vaši koncerti pač ne prihajajo v poštev, kajne? Ne rečem, da nimamo svojega pomena. Pevske vaje in pevski večeri dvigajo družabno življenje vašega kroga, zlasti se laže pije, kajne? — če se poje vmes ali posluša. Saj je prav, da se ljudje zabavajo — če imajo denar, seveda. Ali jaz vendar nisem poklican, se brigati ali zanimati za to, da se več ali manj ljudi zabava in da se zabava prav na ta način in pod vašim okriljem!"

Jeraj je udaril na šaljivo struno. „Gospod doktor, samo štiri kronice na leto!" Misel na ustanovnino je bil že pokopal.

Dr. Šipelj se je prijateljsko nasmehljal. „Dajte no, sédite, gospod Jeraj! Veste, za tisti štiri kronice res ne gre. Ali soodgovornosti ne maram. Gre za to, da se morebiti ne pomaga na prisiljen način vzdrževati to, kar ni treba, da bi obstajalo. Vidite, gospod Jeraj, vi ste delaven in pošten človek! Dobro vem, da povsem nesebično žrtvujete ‚Struni' lepo mero časa, truda, denarja, nemara tudi zdravja in morebiti še česa. Vsaj plameni so plemeniti, bolje uverjeni ste, da so plemeniti. Poudarjate, da je društvo narodno — kaj se to pravi: narodno? Menda hočete s tem reči, da je društvo koristno za narod. To bi bilo lepo. Prizadevanja, ki bi v resnici služilo blaginji naše širše družine, naroda ali ali poedincev, ki iz njih obstaja?"

„Jaz mislim..." je rekel Jeraj.

„Glejte, o tem nikdo nič ne misli! Pri nas tiči vse, kar leze in gre, v odborih ali javnih zastopstvih. Vsi delujejo za narod. Uspeha tega svojega delovanja pa nikdar nikdo ne pretehtava in naroda je vedno manj in kar ga je, je vedno bolj piškav. Jaz nisem v nikakem odboru niti v občinskem svetu niti v deželnem zboru, pa vendar delam več za narod in ne le za narod, ampak tudi za človeštvo kakor marsikdo, čigar ime straši vsak dan po listih."

Gospod Jeraj se je začudil — o tem delovanju svojega šefa še ni bil nikdar nič slišal.

Dr. Šipelj pa je nadaljeval: „Imam deset otrok. Sami ob sebi niso otroci nikaka zasluga. Ali resno se trudim, da jih zredim in vzgojim v zdrave, delavne, poštene ljudi. Če bo božja volja — pomislite — deset dobro vzgojenih in sposobnih ljudi bom dal narodu! Koliko pridnih rok, bistrih glav, usmiljenih src! Poglavitno je vendar, kaj ne? — kakšni so ljudje, ki tvorijo narod; da so v korist človeštvu in ne mu v breme! — In zdaj vzemiva vaše društvo in poleg vašega še sto drugih! Saj je prav in le naravno, da se druži vsak, kdor ima količkaj potrebe po družbi, čeprav mu gre le za tarok! Ko se naveličajo drug drugega, gredo zopet vsaksebi in — mirna Bosna! Pri društvih pa je drugače, društva so bitja zase in rada životarijo tudi še tedaj, kadar niso nobenemu posamezniku več potrebna. Zlasti se to lahko dogaja pri društvih s takimi posili člani, kakršen naj po vaši želji postanem jaz. Torej vaše društvo — kak blagor donaša ‚Struna' najprej vam?"

„Prosim, gospod doktor, človek vendar ni sebičen!"

„Dobro! Torej vam društvo osebno ne koristi! — Najbližja sta vam potem gospa in otrok, saj imate enega — kajne, fantiča? Do njiju imate dolžnosti, resnejše in nujnejše, kakor so katerikoli ‚nameni' kateregakoli društva. Kakšen blagor torej donaša ‚Struna' vaši soprogi in vašemu sinu? Ne veste; jaz tudi ne! Nemara boste laže odgovorili, če vas vprašam, kakšno škodo jima donaša. Gmotne škode se niti ne dotikam; niti ne, ali vas ne pogrešata gospa in domači red, kadar posedate po sejah. Nekaj vam pa lahko rečem, ker imam rad deco: škoda za vsako uro, ki jo žrtvujete ‚Struni', namesto da se pečate s svojim sinčkom! Tudi vaš sin je član naroda!"

Gospod Jeraj je vstal. „Potemtakem naj bi društva kar prenehala?"

„Vsa ne. Le tista, ki niso potrebna. Vsako društvo naj bi se ob sklepu vsakega leta resno povprašalo: Ali sem v resnici potrebno? — in če si ne more dati čisto določnega pritrdilnega odgovora, naj mirno preneha, namesto da tarna po listih zaradi denarnih stisk in ošteva občinstvo, zakaj ga ne podpira. — Vaša ‚Struna' obhaja desetletnico. Pomislite, kako bi bilo imenitno, ako bi odborniki napravili bilanco, ali in koliko prinaša društvo koristi, koliko pa povzroča škode — potem pa bi izjavili: V proslavo svoje desetletnice se društvo prostovoljno razdruži! — To bi bil nemara najodličnejši sklep društva, odkar obstoji!"

Gospod Jeraj se je kislo smehljaje priklonil. „Torej oprostite, gospod doktor!"

Dr. Šipelj ga je oberoč prijel za desnico in mu jo stresel. „Gospod Jeraj, verjemite mi, dober oče je več kakor društven predsednik! Namesto za društvo in njegov megleni blagor delujte rajši za prospeh svojega lastnega gnezda! Tod je vir naroda! — In ne pozabite: Za botra, kadar treba, grem od srca rad!" Udaril je Jeraju v roko.